

MODEL DE PREZENTARE A FLUXURILOR DE NUMERAR DEZVOLTAT PRIN METODA INDIRECT

Methodological
article

Keywords

Cash-flow
Indirect method
Financial analysis
Financial statements
Financial management

JEL Classification

M21, G31.

Abstract

Cu toate c în baza reglement rilor contabile în vigoare întreprinderile mici i mijlocii nu au obligativitatea întocmirii situației fluxurilor de numerar, aceasta poate fi util tuturor stakeholderilor. În lipsa unor module specifice în cadrul aplicațiilor informatice de evidență contabil , elaborarea post-factum a situației fluxurilor de numerar prin metoda directă este extrem de dificil . Modelele dezvoltate prin metoda indirect r mân în aceste condiții o opțiune viabilă. Un număr ridicat de astfel de modele prezint îns deficiențe în materie de detalieri, omisiuni ale unor fluxuri importante sau erori conceptuale. Prezentul studiu propune un model de tablou al fluxurilor de numerar dezvoltat prin metoda indirect . Acesta poate fi elaborat folosind exclusiv informațiile furnizate de bilanțul contabil și contul de profit și pierdere, oferind atât gradul ridicat de detalieri necesar în abord rile post-factum, cât și acuratețea perfectă în explicarea variației trezoreriei de activ necesar în abord rile previzionale.

1 Introducere

În corespondență cu reglementările contabile în vigoare în România, pentru întreprinderile mici și mijlocii nu există obligativitatea întocmirii de situații ale fluxurilor de numerar. Un studiu efectuat de asupra întreprinderilor mici și mijlocii din Regiunea de Vest a României (Farcane, Căpăneanu și Briciu, 2012) arată că 81,6% dintre reprezentanții departamentelor financiare au utilizat pe parcursul carierei tablouri ale fluxurilor de numerar. Același studiu pune în evidență faptul că 76% dintre respondenții care au utilizat în trecut tablouri ale fluxurilor de numerar consider utile aceste situații financiar-contabile. La data studiului, 36,8% dintre întreprinderile incluse în eșantion întocmeau situații ale fluxurilor de numerar.

Informațiile oferite post-factum sau previzional prin tabloul fluxurilor de numerar pot prezenta utilitate pentru toți stakeholderii întreprinderii.

Astfel, acționarii curenți pot decide politica de dividende sau de dezvoltare pe seama situațiilor fluxurilor de numerar previzionate (Miculeac, 2012). Potențialii investitori pot utiliza aceste proiecții în evaluarea întreprinderii (Tabără, Rusu și Neag, 2010, Brîndescu-Olariu și Gligor, 2010), respectiv a unei acțiuni.

În perspectiva realizării de investiții (Berceanu, 2008), fluxul de numerar net operațional reprezintă principalul indicator de măsurare a performanțelor financiare estimate. Tablourile de fluxuri de numerar previzionate reprezintă o bază în fundamentarea deciziei de investire pentru managementul firmei, dar și pentru acționari (furnizori de capital propriu) sau instituții înscrinate cu administrarea de fonduri nerambursabile (furnizoare de subvenții pentru investiții).

Contabilitatea bazată pe angajamente face în multe situații dificilă construirea unor tablouri de fluxuri de numerar capabile să ofere nivelul necesar de relevanță. Reflectarea fidelă a intrărilor și ieșirilor de

numerar impune colectarea de informații direct din contabilitatea primară (în primul rând din extrase de cont și registre de cas). În acest sens, utilizarea tehnicii de calcul reprezintă o condiție obligatorie, aplicațiile de evidență contabilă impunându-se a fi adaptate corespunzător. Petrușel (2005) apreciază însă că majoritatea companiilor românești preferă evidența numerarului pe seama unor documente elaborate manual, ceea ce face ca datele luate în considerare să fie incomplete și adesea eronate.

În lipsa unor module de construcție a tablourilor de fluxurilor de numerar prin metoda directă incluse în aplicația de evidență contabilă, singura alternativă practică de construcție a tablourilor de fluxuri de numerar (cel puțin post-factum) rămâne utilizarea metodei indirecte.

2 Opțiunile întreprinderilor privind metodele de construcție a tablourilor de fluxuri de numerar

În funcție de modul de reflectare a intrărilor și ieșirilor, teoria și practica contabilă recunosc două metode de construcție a tablourilor de fluxuri de numerar (Anghelache, Marinescu, Manole, Mitrui, 2011):

- metoda directă ;
- metoda indirectă .

Se estimează că, la nivel mondial, în aproximativ 95% din situații, tablourile de fluxuri de numerar sunt construite prin abordarea indirectă. Această abordare permite construcția unor forme de tablouri de fluxuri de numerar pornind de la documentele de sinteză specifice contabilității financiare (Pop și Pop, 2006), dar nu asigură aceeași claritate a informațiilor privind intrările și ieșirile de numerar în comparație cu abordarea directă.

În vederea evaluării frecvenței utilizării celor două metode la nivel local, a fost realizat un studiu asupra situațiilor financiare previzionate aferente unui eșantion de 50 de firme din județul Timiș. Conform datelor reflectate în fig. nr.1,

metoda directă a fost utilizată de c tre 35 de întreprinderi (70%) în construcția tablourilor de fluxuri de numerar, metoda indirectă reprezentând opțiunea celorlalte 15 întreprinderi (30%).

Toate situațiile financiare supuse analizei au reprezentat previziuni. Utilizarea metodei directe în construcția tablourilor de fluxuri de numerar este semnificativ mai facilă în cazul situațiilor financiare previzionate, comparativ cu abordările post-factum (prin posibilitățile de culegere a datelor). Pe acest considerent, este de așteptat ca popularitatea metodei indirecte să fie mult mai ridicată în cazul construcțiilor post-factum.

Se precizează de asemenea că, în cazul a 30 de întreprinderi din eantion, modelele de tablouri de fluxuri de numerar dezvoltate au fost personalizate, în timp ce în cazul a 20 de întreprinderi, modelele utilizate au fost impuse de finanțatori (fig. nr. 2).

O inspecție a modelelor de tablouri ale fluxurilor de numerar impuse întreprinderilor de principalele instituții finanțatoare din România (sursa informațiilor: www.levier.ro) relevă nivele reduse de detaliere, omisiuni ale unor fluxuri importante sau erori conceptuale. Prezentul studiu îi propune conceperea unei metodologii de construcție a tablourilor de fluxuri de numerar (post-factum sau previzional), pornind exclusiv de la informațiile furnizate de contabilitatea financiară prin intermediul situațiilor financiare de sinteză.

3 Conținutul noțiunii de "numerar" în abordarea prezentei lucrări

Diferențe în definirea noțiunii de "numerar" induc diferențe în conținutul tabloului de fluxuri de numerar. În sens restrâns, noțiunea de numerar include resursele deținute în casierie sau în conturi bancare. În general însă (tefeș, Pelin și Brîndescu, 2008), noțiunea este utilizată ca un înțeles mai larg, incluzând și cvasi-lichiditățile (resurse care pot fi

transformate rapid în numerar, fără pierderi semnificative de valoare). Sunt considerate drept cvasi-lichidități și instrumente care urmează să se transforme în disponibilități bănești într-o perioadă de cel mult 3 luni (Ivan, 2008).

Numerarul definit în sens larg este înregistrat în bilanțul contabil în posturile "Casa și conturi la bănci" și "Investiții pe termen scurt", soldurile și micșorările numerarului fiind reflectate prin următoarele conturi:

- 5112 Cecuri de încasat;
- 512 Conturi curente la bănci;
- 531 Casa;
- 532 Alte valori;
- 541 Acreditiv;
- 542 Avansuri de trezorerie;
- 501 Acțiuni deținute la entitățile afiliate;
- 505 Obligațiuni emise și rscump rate;
- 506 Obligațiuni;
- 508 Alte investiții pe termen scurt și creanțe asimilate;
- 5113 Efecte de încasat;
- 5114 Efecte remise spre scontare.

4 Metodologie de construcție

Metoda indirectă de construcție a tablourilor fluxurilor de numerar vine în întâmpinarea dificultăților întâlnite în general în construcția unui tablou prin metoda directă, oferind soluții de reflectare a fluxurilor de numerar pe baza informațiilor furnizate de bilanțul contabil și contul de profit și pierdere.

În realitate, în aceste condiții, tabloul construit prin metoda indirectă nu reflectă explicit fluxurile de numerar, putând asigura cel mult explicarea matematică a variației trezoreriei de activ și reconstituirea aproximativă a unora dintre fluxuri.

Metoda indirectă de construcție a tabloului de fluxuri de numerar are ca finalitate elaborarea unui tabel în cadrul căruia fluxurile de numerar (intrările și ieșirile) sunt grupate pe trei activități (Lezeu și Zăvoianu 2005, Faurescu 2010):

- activitatea de exploatare;
- activitatea de investiții;
- activitatea de finanțare.

În modelul propus, denumirea de "activitate de exploatare" a fost înlocuit cu cea de "activitate operațională", pentru a evita confuzia cu activitatea de exploatare în perspectiva contului de profit și pierdere.

Modelul a fost elaborat pornind de la egalitatea bilanțieră:

total resurse = total surse de finanțare

- ⇒ (active immobilizate + active circulante + cheltuieli în avans) = (datorii pe termen scurt + datorii pe termen mediu și lung + provizioane + venituri în avans + capitaluri proprii).
- ⇒ (active immobilizate + stocuri + creanțe + disponibilități + cheltuieli în avans) = (datorii pe termen scurt + datorii pe termen mediu și lung + provizioane + venituri în avans + capitaluri proprii).
- ⇒ disponibilități = (datorii pe termen scurt + datorii pe termen mediu și lung + provizioane + venituri în avans + capitaluri proprii) - (active immobilizate + stocuri + creanțe + cheltuieli în avans).
- ⇒ **variația disponibilităților** = (variația datoriilor pe termen scurt + variația datoriilor pe termen mediu și lung + variația provizioanelor + variația veniturilor în avans + variația capitalurilor proprii) - (variația activelor immobilizate + variația stocurilor + variația creanțelor + variația cheltuielilor în avans).

Prin noțiunea de disponibilități au fost definite resursele înregistrate din punct de vedere contabil în posturile bilanțiere "Casa și conturi la bănci" și "Investiții pe termen scurt". Variația disponibilităților survenit pe parcursul unei perioade de analiză corespunde fluxului net de numerar aferent perioadei respective.

Pe aceste considerente, fluxul net de numerar aferent unei perioade poate fi explicat prin variațiile posturilor bilanțiere între începutul și finalul perioadei, conform tabelului nr.1.

Tabelul nr. 1 explică perfect din punct de vedere matematic variația trezoreriei de activ. Totuși, într-o abordare post-factum, scopul unui tablou al fluxurilor de numerar nu este acela de a calcula variația disponibilităților (aceasta este deja cunoscut), ci este cel de a explica această variație pe seama fluxurilor de natura intrărilor și ieșirilor de numerar.

Previzional, calcularea variației trezoreriei de activ devine un obiectiv important atribuit tabloului fluxurilor de numerar. În condițiile în care tabloul simplificat prezentat anterior nu izolează fluxuri reale de numerar, se apreciază că utilitatea sa este extrem de redusă într-o analiză efectuată post-factum.

Tabloul este în schimb util în elaborarea de proiecții ale situației financiar-patrimoniale a întreprinderii. În astfel de activități, utilizarea unor modele de tablouri ale fluxurilor de numerar construite prin metoda directă devine o posibilitate, iar aportul informațional al unor astfel de modele este net superior. Există numeroase situații în care nu este înșurător o proiecție analitică a situației financiar-patrimoniale, minimizarea efortului și a timpului consumat fiind înșurătoare. În astfel de situații, tabloul simplificat prezentat anterior este indicat.

Tabloul fluxurilor de numerar reflectat în tabelul nr. 1 nu prezintă o utilitate semnificativă în evaluarea riscului de incapacitate de plată sau a performanței financiare. Pentru creșterea relevanței analizei previzionale, pot fi avute în vedere ajustări menite să asigure reconstituirea celor mai importante fluxuri de numerar. O alternativă a tabloului de fluxuri de numerar ajustat în acest sens este prezentat în tabelul nr. 2.

Capitalul propriu a fost descompus, în limitele detalierii oferite de bilanțul contabil în forma simplificat . În această bază, a fost evidențiat rezultatul net al exercițiului, unul dintre principalii factori de variație a capitalului propriu. Înregistrarea unui rezultat net al exercițiului pozitiv susține sporirea capitalului propriu și, pe această cale, asigură o creștere a activului, ducând la posibilitatea (dar nu certitudinea) înregistrării unui flux de numerar pozitiv.

Înregistrarea unui rezultat net al exercițiului pozitiv implică obținerea de venituri totale superioare cheltuielilor totale (inclusiv cheltuielile cu impozitul pe profit sau pe venit). Așa cum a fost demonstrat, veniturile totale sunt constituite în marea lor majoritate pe seama veniturilor de exploatare (cu precizie a cifrei de afaceri). În mod similar, cheltuielile totale sunt constituite cu preponderență pe seama cheltuielilor de exploatare. Acoperirea cheltuielilor de exploatare pe baza veniturilor de natura cifrei de afaceri permite recuperarea costurilor (a cheltuielilor productive), suportarea cheltuielilor neproductive și obținerea unui profit de exploatare, ca bază pentru creșterea capitalului propriu.

În timp ce cheltuielile de exploatare productive reflectă consumuri de resurse a căror valoare a fost transferat asupra produselor, serviciilor sau lucrurilor realizate, cheltuielile neproductive apar în general ca urmare a unor deviații de la planul de derulare a ciclului de exploatare. Acestea din urmă reflectă fie consumuri variabile care nu au adus din diferite motive valoare producției realizate, fie consumuri cu comportament fix aferente gradului de neutilizare a capacității de producție sau cu caracter excepțional (regulă înainte de OMF 95/2001 în cadrul activității excepționale).

În situația în care veniturile totale ar fi egale cu încasările operaționale, iar cheltuielile totale ar fi sinonime cu plățile operaționale aferente unei perioade, fluxul de numerar net operațional ar fi egal cu

rezultatul net al exercițiului. Corespondența menționată nu se regăsește în practica economică, motivele fiind prezentate sintetic în continuare.

1) Cheltuielile cu deprecierea immobilizărilor corporale și necorporale nu au caracter monetar. Aceste cheltuieli sunt constituite în general exclusiv pe seama cheltuielilor cu amortizarea immobilizărilor. Plata pentru immobilizările corporale sau necorporale este în general realizată în momentul intrării acestora în patrimoniul întreprinderii. Din punct de vedere economic, valoarea acestor active este dată de beneficiile pe care le pot genera în exploatare. Această afirmație este valabilă în cazul tuturor activelor. Particularitatea immobilizărilor corporale și necorporale constă în faptul că exploatarea acestora se derulează la nivelul unei perioade mai îndelungate, valoarea lor (capacitatea de a genera beneficii economice) diminuându-se în timp, sub impactul uzurii fizice și morale. Cheltuielile cu deprecierea immobilizărilor corporale și necorporale reflectă consumul acestor active (diminuarea capacității de a genera beneficii economice), fără a avea un corespondent în ieșirile de numerar ale perioadei.

În aceste condiții, deprecierea immobilizărilor corporale și necorporale diminuează rezultatul net al exercițiului, fără a afecta în sens negativ fluxul net de numerar. Pentru a reconstitui fluxul de numerar net operațional pornind de la valoarea rezultatului net al exercițiului, se impune adunarea cheltuielilor cu deprecierea immobilizărilor corporale și necorporale.

În modelul propus, la rezultatul net al exercițiului (1) au fost adunate cheltuielile cu ajustarea valorii immobilizărilor corporale și necorporale (2).

2) Cheltuielile cu constituirea provizioanelor nu au caracter monetar. Constituirea de provizioane permite suportarea din veniturile curente a unor cheltuieli viitoare.

Transferarea unor cheltuieli viitoare în prezent se realizează prin constituirea provizioanelor, respectiv înregistrarea acestora asupra cheltuielilor perioadei ($681 = 151$). Cheltuielile cu constituirea provizioanelor nu implic realizarea de plăți, astfel încât acestea reduc valoarea rezultatului net al exercițiului fără a diminua fluxul de numerar net operațional. În modelul propus, la rezultatul net al exercițiului (1) au fost adunată variația pozitivă a provizioanelor (3).

3) Veniturile rezultate din anularea provizioanelor nu au caracter monetar. Materializarea riscurilor sau înregistrarea cheltuielilor pentru care provizioanele au fost constituite în trecut duce la utilizarea acestora, prin suplimentarea veniturilor. Impactul evenimentului vizat asupra rezultatului net al exercițiului este anulat, prin dublarea cheltuielilor survenite de veniturile aferente anulării provizioanelor. Neavând un caracter monetar, veniturile din anularea provizioanelor nu anulează efectul evenimentului asupra fluxului de numerar net operațional. În aceste condiții, este necesară deducerea acestora din rezultatul net al exercițiului.

În modelul propus, din rezultatul net al exercițiului (1) a fost dedusă variația negativă a provizioanelor (4).

4) Veniturile înregistrate în avans nu afectează rezultatul net al exercițiului în momentul în care sunt înregistrate. În schimb, acestea au impact direct asupra fluxului de numerar net operațional (în cazul încasării la înregistrare) sau asupra creanțelor (în cazul încasării ulterioare momentului înregistrării).

Creșterea veniturilor în avans (5) a fost adăugată la rezultatul net al exercițiului. În situațiile în care veniturile în avans implică încasarea în momentul înregistrării, ajustarea prevăzută suplimentează corespunzător încasările înregistrate în tabloul fluxurilor de numerar.

În situațiile în care veniturile în avans nu implică încasarea în momentul înregistrării, acestea duc la sporirea creanțelor. Sporirea creanțelor a fost

dedusă din rezultatul net al exercițiului în încercarea de reconstituire a fluxului de numerar net operațional, considerându-se într-o abordare standard că această sporire diminuează încasările din vânzări. Adunând în aceste situații variația pozitivă a veniturilor în avans la rezultatul net al exercițiului, acest efect este anulat.

5) Reducerea veniturilor în avans (inclusiv subvențiile pentru venituri înregistrate ca venituri în avans) ca urmare a înregistrării acestora asupra veniturilor perioadei curente, duce la sporirea rezultatului net al exercițiului, fără a se regăsi într-o creștere a fluxului de numerar net operațional.

Pe aceste considerente, în reconstituirea fluxului de numerar net operațional, reducerea veniturilor în avans (echivalent cu trecerea veniturilor în avans asupra veniturilor perioadei curente) este dedusă din rezultatul net al exercițiului (1 – 6).

Din punct de vedere contabil, reducerea veniturilor înregistrate în avans poate avea la bază inclusiv returnarea subvențiilor pentru venituri încasate anterior și înregistrate inițial în categoria veniturilor înregistrate în avans. În această situație, reducerea veniturilor în avans are asociat un flux de numerar de ieșire real, ceea ce justifică înregistrarea acesteia cu semn negativ în tabloul fluxurilor de numerar (operațiunea nu afectează rezultatul net al exercițiului).

6) Creșterea rezervelor pe seama rezultatului reportat (prin decizia adunării generale a acționarilor) nu implică fluxuri de numerar pozitive sau negative, dar operațiunea se impune a fi reflectată în tablou în vederea corectării variației rezultatului reportat. Din rațiuni similare, reflectarea creșterii rezervelor permite corectarea în termeni de numerar a operațiunilor de transfer la rezerve (ct.106) a primelor de capital (ct.104) sau a rezervelor din reevaluare (ct.105).

Repartizarea la rezerve ($129 = 106$) a unei fracțiuni a rezultatului exercițiului curent în baza unor dispoziții legale nu afectează rezultatul net al exercițiului, dar nici nu implică o intrare de numerar. Din acest

motiv, cre terea rezervelor se impune a fi corectat în tabloul fluxurilor de numerar prin deducerea rulajului debitor al contului 129 "Repartizarea profitului".

7) Cre terea rezultatului reportat (ct.117) nu reprezint o intrare real de numerar. Aceasta compenseaz îns desc rcarea contului 121 "Profit i pierdere" la începutul exercițiului financiar, descărcare care nu reflect o ie ire de numerar în cazul deciziei adun rii generale a acținarilor de reportare a rezultatului.

8) Diminuarea stocurilor de materii prime la nivelul unei perioade reflect un consum de materii prime la nivelul perioadei de referinț superior achizițiilor. Din punctul de vedere al tabloului fluxurilor de numerar, nu prezint interes nici achizițiile de materii prime i nici consumurile, ci pl țile efectuate aferent achiziționării materiilor prime.

Consumurile de materii prime survenite la nivelul perioadei sunt reflectate în expresie valoric prin intermediul cheltuielilor cu materiile prime. Cheltuielile cu materiile prime nu sunt prezentate explicit în modelul anterior, ci diminueaz rezultatul net al exercițiului de la care procedurile de reconstituire a fluxului de numerar net operațional au pornit.

În cazurile în care stocurile de materii prime au înregistrat o variație negativă, achizițiile de materii prime au fost inferioare consumurilor.

Sc zând variația negativă a stocurilor de materii prime (în valoare absolut) din cheltuielile cu materiile prime se obține valoarea achizițiilor realizate pe parcursul perioadei. În această logic , variația negativ a stocurilor de materii prime (în valoare absolut) a fost adunat la rezultatul net al exercițiului (1 + 9).

Valoarea achizițiilor de materii prime de la furnizori va fi egal cu valoarea pl ților pentru materii prime efectuate c tre furnizori în situațiile în care datoriile pentru materii prime față de furnizori r mând nemodificate între începutul i sfârșitul perioadei. O variație pozitivă a datoriilor față de furnizorii de materii

prime (12) la nivelul perioadei (diferența între soldul final și soldul inițial) corespunde situației în care plățile față de furnizorii de materii prime sunt inferioare achizițiilor de materii prime.

O variație negativă a stocurilor de produse finite corespunde în general situației în care vânz rile realizate la nivelul perioadei au fost superioare producției. Cu toate că scenariul de baz ce poate fi presupus în cazul înregistrării oric or rulaje debitoare ale contului 345 este acela al vânz rii (701 = 345), rulajele pot avea la baz i înregistrarea ca m rfuri a produselor finite transferate în magazinele proprii (371 = 345) sau reținerea produselor în cadrul întreprinderii în vederea consumului (301 = 345).

O destocare de produse finite în baza unui volum al vânz rilor superior volumului producției nu se va regăsi în rezultatul net al exercițiului decât parțial. Astfel, la vânzarea produselor realizate în exercițiul anterior, în paralel cu înregistrarea veniturilor din vânz ri (4111 = 701) se înregistrează o variație negativă a veniturilor de natura producției stocate (711 = 345), impactul operațiunii asupra rezultatului net al exercițiului fiind limitat la diferența dintre prețul de vânzare și prețul de înregistrare. Adunând în aceste condiții variația negativă a stocurilor de produse finite (valoarea absolut) la rezultatul net al exercițiului, intrările de numerar din activitatea operațională sunt corectate cu valoarea la prețul de înregistrare a destoc rii. Pentru izolarea corect a încas rilor din vânz ri, se impun în continuare corecții legate de variația creanțelor comerciale.

În situațiile în care diminuarea stocurilor de produse finite are la baz un transfer parțial al produselor în magazinele proprii, diminuarea stocurilor de produse finite este compensat de o sporire a stocurilor de m rfuri.

În situația reținerii produselor finite în vederea consumului, diminuarea stocului de produse finite este compensat de o cre tere a consumului de materii prime

fi înregistrarea de plăți pentru achiziția materiilor prime.

Creșterea stocurilor de materii prime între începutul și finalul perioadei de analiză pune în evidență superioritatea achizițiilor de materii prime în raport cu consumurile (reflexate prin cheltuieli). Indiferent de motivele sporirii stocurilor (creșterea volumului de activitate, creșterea consumurilor specifice, creșterea duratei de stocare), aceasta se impune a fi adăugată la cheltuielile cu materiile prime în efortul de reconstituire a fluxului de numerar net operațional.

Creșterea stocurilor de produse finite sugerează în primul rând o superioritate a volumului producției în raport cu vânzările. Cheltuielile aferente producției și stocurilor suplimentare diminuează rezultatul net al exercițiului, partea monetară a acestora afectând și fluxul de numerar net operațional al perioadei. La sfârșitul fiecărei luni, producția obținută este încărcată asupra veniturilor ($345 = 711$). Veniturile de natura variației stocurilor anulează impactul cheltuielilor de producție asupra rezultatului net al exercițiului, neavând însă un caracter monetar. În condițiile precizate, aceste venituri se impun a fi eliminate în procesul de reconstituire a fluxului de numerar net operațional. Se procedează astfel la deducerea variației pozitive a valorii stocurilor de produse finite sau de produse în curs de execuție din rezultatul net al exercițiului.

Într-o abordare simplificată, orice creștere a unui element de pasiv duce la o creștere a resurselor (a activelor). La un volum dat al surselor de finanțare (al pasivelor), o creștere a activelor cu natură non-monetară se transpune într-o scădere a disponibilităților. În aceste situații, sursele de finanțare păstrate sub formă de numerar sunt utilizate parțial sau integral pentru realizarea de investiții în active non-monetare.

Dimpotrivă, la un volum dat al surselor de finanțare (al pasivelor), o diminuare a activelor cu natură non-monetară se

transpune într-o eliberare de disponibilități.

9) O diminuare a creanțelor față de clienți sugerează înregistrarea la nivelul perioadei de analiză a unor încasări de la clienți superioare vânzătorilor către clienți. Creanțele față de clienți sunt marcate de volumul vânzătorilor, respectiv de durata de creditare comercială.

Pentru reconstituirea fluxului de numerar net operațional, la rezultatul net al exercițiului se impune adunarea valorii absolute a variației negative a creanțelor.

Rulajele debitoare ale creanțelor față de clienți pot fi antrenate inclusiv de anularea unor creanțe (ct. 658) sau de scoaterea din evidență a clienților incerti (ct. 654). Astfel de rulaje nu reflectă intrări de numerar, dar introducerea lor în calculul fluxului de numerar net operațional anulează efectele considerării cheltuielilor cu anularea creanțelor (ct. 658) sau de scoaterea din evidență a clienților incerti (ct. 654), cheltuieli nemonetare care diminuează rezultatul net al exercițiului.

Reduceri ale creanțelor față de angajați de natura avansurilor acordate au la bază reținerea avansurilor pe statele de salarii ($421 = 425$). În aceste condiții, reducerea acestor creanțe nu se regăsește în încasări suplimentare, ci într-o diminuare a plăților efectuate către personal (în raport cu cheltuielile de personal, incluse în calculul rezultatului net al exercițiului).

Reduceri ale creanțelor de natura taxei pe valoarea adăugată de recuperat (sold debitor ct. 4424) pot fi înregistrate pe seama încasării contravalorii acesteia de la autoritățile fiscale, caz în care duc la sporirea intrărilor de numerar operaționale. Ca alternativă, aceste creanțe pot fi diminuate de compensări cu taxa pe valoarea adăugată de plată aferent unor perioade următoare, caz în care reducerea lor se transpune într-o reducere a plăților operaționale.

În ambele scenarii, reducerea creanțelor de natura taxei pe valoarea adăugată de recuperat generează o sporire a fluxului de numerar net operațional.

Creșterea creanțelor față de clienți pune în evidență superioritatea vânzărilor către clienți în raport cu încasările. În condițiile în care o întreprindere acord credite comerciale la vânzare, încasările din vânzări aferente unei perioade sunt egale cu vânzările aferente perioadei respective reduse cu partea de vânzări deținută sub formă de creanțe la sfârșitul perioadei și suplimentate cu creanțele deținute la începutul perioadei. Acestea din urmă se formează în baza vânzărilor din perioada anterioară, dar se încasează în perioada curentă. În aceste condiții, creanțele existente la începutul perioadei care se încasează în cursul perioadei de analiză nu afectează rezultatul net al exercițiului de referință, afectând însă în schimb fluxul de numerar net operațional.

10) Diminuarea cheltuielilor înregistrate în avans implică repartizarea acestora asupra cheltuielilor perioadei curente (ct. 605, 611 – 628, 652, 658, 666). Înregistrarea cheltuielilor aferente perioadei curente prin repartizarea cheltuielilor în avans nu implică realizarea concomitent de plăți. Cheltuielile curente astfel înregistrate afectează rezultatul net al exercițiului, fără a avea un impact asupra fluxului de numerar net operațional. Din aceste motive, valoarea absolută a reducerii cheltuielilor în avans se impune a fi adăugată la rezultatul net al exercițiului în eforturile de reconstituire a fluxului de numerar net operațional.

În corespondență, creșterea cheltuielilor în avans prin înregistrarea de noi astfel de cheltuieli însoțite de plăți duce la diminuarea fluxului de numerar net operațional și se impune prin urmare a fi dedus din rezultatul net al exercițiului. Înregistrarea de noi cheltuieli în avans fără efectuarea de plăți (prin înregistrarea de datorii față de furnizori) nu implică o diminuare directă a fluxului de numerar net operațional, dar se impune a fi dedus din rezultatul net al exercițiului în vederea ajustării corecțiilor aplicate cheltuielilor de exploatare pe seama creșterii datoriilor față de furnizori. Mai exact, o creștere a

datoriilor față de furnizori indică plăți aferente achiziției unei resurse inferioare valorii achiziției. Deducerea variației pozitive a cheltuielilor în avans permite o reducere a sporului de datorii față de furnizori cu care cheltuielile de exploatare sunt ajustate în vederea reconstituirii plăților.

11) Creșterea datoriilor non-financiare pe termen scurt, mediu sau lung reflectă o creștere a achizițiilor sau chiar consumurilor de resurse pentru care plățile nu au fost încă realizate. Valoarea acestei creșteri se impune a fi dedusă din valoarea achizițiilor, în efortul de reconstituire a fluxului de numerar net operațional. Dimpotrivă, reducerea datoriilor non-financiare pe termen scurt, mediu sau lung reflectă superioritatea valorii plăților operaționale în raport cu achizițiile. Valoarea absolută a unei astfel de reduceri se impune a fi dedusă în procesul de reconstituire a fluxului de numerar net operațional (reflectând în realitate o componentă a plăților operaționale).

În ceea ce privește fluxurile de numerar aferente activității de investiții, în categoria acestora au fost introduse încasările și plățile cu privire la activele imobilizate. În demersurile de reconstituire a acestor fluxuri s-a pornit de la presupunerea că o sporire a activelor imobilizate implică o plată, în timp ce o reducere a acestora va genera o încasare. Excepțiile evidente de la această presupunere sunt reprezentate de reducerea valorii imobilizărilor pe seama înregistrării cheltuielilor cu amortizarea sau a unor diferențe negative din reevaluare, respectiv de creșterea valorii imobilizărilor pe seama înregistrării unor diferențe pozitive din reevaluare.

Din punct de vedere matematic, presupunerile menționate asigură calcularea corectă a valorii fluxului de numerar net. În practică, apariția unor abateri este însă probabilă. În timp ce aceste abateri nu vor duce la evaluări greșite a valorii fluxului de numerar net, ele vor genera denaturări ale valorilor reale

ale încas rilor și plăților din activitatea de investiții.

Astfel, creșterea valorii immobiliz rilor corporale pe seama sporirii valorii terenurilor implic o ieșire echivalent de numerar atunci când terenurile sunt achiziționate. În situația intr rii terenului sub form de aport la capitalul social, ieșirea de numerar este absentă. Matematic, absența ieșirii de numerar este compensat de absența unei intr rii de numerar presupuse pe seama sporirii capitalului social. În această situație, tabloul reflectă în mod denaturat ieșirile de numerar din activitatea de investiții, respectiv intrările de numerar din activitatea de finanțare. Cele două erori se compensează, negenerând efecte asupra fluxului de numerar net.

În categoria fluxurilor de numerar aferente activității de finanțare au fost incluse încas rile și plățile cu privire la datoriile financiare, capitalul social și primele legate de capital.

Datoriile financiare cuprind credite bancare pe termen lung (ct. 162), împrumuturi din emisiunea de obligațiuni (ct. 161), împrumuturi obținute de la entități afiliate (ct. 166), contracte de leasing financiar (ct. 167), credite din partea asociaților (ct. 455), credite pe termen scurt (ct. 519, ct. 512).

O creștere a primelor de capital a fost privit sub forma unor intr rii de numerar pe seama diferenței pozitive dintre valoarea de emisiune a acțiunilor și valoarea nominală. O eventuală diminuare a primelor de capital a fost utilizat drept corecție a intrărilor de numerar, întrucât diminuarea primelor de capital survine în general prin încorporarea în capitalul social. Într-o astfel de situație, sporirea capitalului social nu ar reflecta în mod real o intrare de numerar, producându-se un transfer nemonetar la nivelul pasivului bilanțier.

În anumite situații, reducerea primelor de capital se poate produce pe seama transferului acestora la rezerve. În modelul de tablouri de fluxuri de numerar

propus, variațiile rezervelor au fost asociate activității operaționale. Motivul care a stat la baza acestei decizii a fost reprezentat de frecvența mai ridicată a majorării rezervelor pe seama rezultatului exercițiului (inclusiv în activitatea operațională).

Includerea rezultatului net al exercițiului în cadrul activității operaționale a avut la bază în primul rând cutuma existentă la nivel internațional. Componentele principale ale activității operaționale în cadrul tablourilor fluxurilor de numerar sunt considerate în mod clasic a fi rezultatul net al exercițiului și variația necesarului de fond de rulment. Această abordare clasică apropie tabloul de fluxuri de numerar dezvoltat prin metoda indirectă de un tablou de variație a trezoreriei nete, depășindu-l de standardul oferit de tabloul dezvoltat prin metoda directă.

Astfel, pentru sporirea acurateții informațiilor, izolarea fluxurilor de numerar operaționale ar putea fi realizată prin reflectarea rezultatului net al exercițiului ca diferență între veniturile totale și cheltuielile totale. Veniturile totale pot reprezenta astfel baza de pornire în reconstituirea fluxurilor de intr rii aferente activității operaționale. Similar, cheltuielile totale vor reprezenta baza de pornire în reconstituirea fluxurilor de ieșiri aferente activității operaționale. Cheltuielile cu dobânda pot fi reflectate în cadrul activității de finanțare. Celelalte venituri și cheltuieli se recomandă a fi menținute la nivelul activității operaționale. Pe acest considerent, se consideră preferabil folosirea ca puncte de pornire a veniturilor și cheltuielilor totale, în detrimentul veniturilor și cheltuielilor operaționale.

5 Model propus

Un model de tablou al fluxurilor de numerar ajustat pe seama preciz rilor anterioare este reflectat în tabelul nr. 3. Modelul prezentat a fost conceput astfel încât să poată fi construit exclusiv pe seama informațiilor preluate din bilanțul

contabil și contul de profit și pierdere. Excepție fac informațiile cu privire la variația datoriilor financiare. Valoarea acestor datorii nu este prezentat distinct în forma simplificată a bilanțului contabil, însă se apreciază separarea variației datoriilor financiare de variația datoriilor non-financiare nu poate fi evitat în construcția tabloului de fluxuri de numerar.

Variațiile elementelor bilanțiere sunt preluate în forma netă. Utilizarea rulajelor debitoare și creditoare ale conturilor corespunzătoare ar asigura un nivel superior de acuratețe a informațiilor, însă ar face necesară utilizarea balanței de verificare. Complexitatea procesului de construcție ar spori la un nivel la care includerea unui modul de construcție a tabloului în aplicația de evidență contabilă ar deveni obligatorie. Cum în aplicația de evidență contabilă poate fi inclus cu eforturi comparabile un modul de construcție a tabloului de fluxuri de numerar prin metoda directă, utilizarea unui tablou de fluxuri de numerar bazat pe rulaje preluate din balanța de verificare nu este considerat practic.

6 Aplicabilitate

Modelul propus poate fi utilizat pentru reflectarea fluxurilor de numerar atât post-factum, cât și previzional. Fiind bazat pe metoda de construcție indirectă, acesta poate fi elaborat pe seama informațiilor cuprinse în bilanțul contabil și în contul de profit și pierdere.

Previzional, modelul permite estimarea cu exactitate a variației trezoreriei de activ. Post-factum, variația trezoreriei de activ este cunoscută, orice tablou al fluxurilor de numerar fiind util în această perspectivă în măsura în care permite explicarea variației trezoreriei de activ. Se apreciază că puterea explicativă a modelului este una relativ ridicată în raport cu majoritatea modelelor dezvoltate prin metoda indirectă, fiind egală însă potențialul modelelor dezvoltate prin metoda directă. Cum în foarte multe cazuri informațiile

necesare elaborării post-factum a unui tablou al fluxurilor de numerar prin metoda directă nu sunt disponibile, se apreciază că utilizarea modelului propus reprezintă o opțiune viabilă.

7 Bibliografie

1. Anghelache, C., Marinescu, R.T., Manole, A., Mitruț, C. (2012). Methods and models for the analysis of cash flows. *Revista Română de Statistică*, 60 (2), 436-444.
2. Berceanu, D. (2008). The investment decision: Estimating of the cash flows. *International conference of economics, law and management, 3rd edition*, 207-214.
3. Brîndescu-Olariu, D. (2013), Model de prezentare a fluxurilor de numerar dezvoltat prin metoda directă, *Management Intercultural*, XV, Nr. 3 (29), 30-39.
4. Brîndescu-Olariu, D., Gligor, D. (2010). Maximizarea averii acționarilor. *Studia Universitatis "Vasile Goldi" Arad - Economic Sciences (1-2/2010)*, 467-475.
5. Farcane, N., Căpăneanu, S., Briciu, S. (2012). Preparation of financial statements for SMEs in Romania. Interest for cash-flow statement. *Theoretical and applied economics*, 19 (5), 72-92.
6. Faurescu, F.S. (2010). Study of the importance of cash flow analysis based on rates in the financial decision making process. *Annals of University of Craiova*, 2 (38).
7. Ivan, M.V. (2008). The flow of funds into and out of a business. *Buletinul Universității Petrol-Gaze din Ploiești*, 60 (2), 69-76.
8. Lezeu, D., Zăpodănu, D. (2005). Fluxurile de trezorerie – utilizări în diagnosticul financiar. *Analele Universității din Oradea, Seria Științe Economice, Ediție pe suport CD-ROM, tom XIV*, 429-433.
9. Miculeac, M. (2012). Analysis and accounting of total cash-flow. *Annals of the University of Petroșani*, 12 (1), 205-216.
10. Petrușel, R. (2005). On operative cash-flow planning. *Economy informatics*, 1-4, 81-84.
11. Pop, V., Pop, C.M. (2006). Situația fluxurilor de numerar în viziunea IAS 7. *The Journal of the Faculty of Economics – Economic Science Series, TOM XV (2)*, 77-81.
12. Tefea, Pelin și Brîndescu (2008). The reflection of enterprise performance through cash flows. *Annales Universitatis Apulensis Series Oeconomica*, 1 (10), 244-254.
13. Tabără, N., Rusu, A., Neagu, A. (2010). Situația fluxurilor de trezorerie – mijloc de reflectare a sănătății financiare a întreprinderii. *Contabilitatea, expertiza și auditul afacerilor*, 4, 32-39.
14. <http://www.levier.ro/>, accesat la 06 octombrie 2013.

Figuri și tabele:

Tabel nr. 1. Tablou sintetic al fluxurilor de numerar - metoda indirectă

Nr.rd.	Semn	Specificare \ perioada	Valori
1	-	Variația imobilizărilor necorporale	
2	-	Variația imobilizărilor corporale	
3	-	Variația imobilizărilor financiare	
4	-	Variația stocurilor	
5	-	Variația creanțelor	
6	-	Variația cheltuielilor în avans	
7	+	Variația datoriilor pe termen scurt	
8	+	Variația datoriilor pe termen mediu și lung	
9	+	Variația provizioanelor	
10	+	Variația veniturilor în avans	
11	+	Variația capitalului social	
12	+	Variația primelor de capital	
13	+	Variația rezervelor din reevaluare	
14	+	Variația rezervelor	
15	-	Repartizarea profitului	
16	+	Variația rezultatului reportat	
17	+	Rezultatul net al exercițiului	
18	=	Flux net de numerar	
19		Disponibilități bănești la începutul perioadei	
20		Disponibilități bănești la sfârșitul perioadei	

Tabelul nr. 2. Tablou ajustat al fluxurilor de numerar - metoda indirectă

Nr.rd.	Semn	Specificare \ perioada	Valori
FLUXURI DE NUMERAR AFERENTE ACTIVITĂȚII OPERATIONALE			
1	+	Rezultatul net al exercițiului	
2	+	Cheltuieli cu ajustarea valorii IC și IN	
3	+	Creșterea provizioanelor	
4	-	Diminuarea provizioanelor	
5	+	Creșterea veniturilor în avans	
6	-	Diminuarea veniturilor în avans	
7	+	Creșterea rezervelor	
8	-	Repartizarea profitului	
9	+	Creșterea rezultatului reportat	
10	+	Diminuarea stocurilor	
11	+	Diminuarea creanțelor	
12	+	Diminuarea cheltuielilor în avans	
13	+	Creșterea datoriilor non-financiare pe termen scurt	
14	+	Creșterea datoriilor non-financiare pe termen M/L	
15	= InNAO	Intrări de numerar din activitatea operațională	
16	+	Diminuarea rezervelor	
17	+	Diminuarea rezultatului reportat	
18	+	Creșterea stocurilor	
19	+	Creșterea creanțelor	
20	+	Creșterea cheltuielilor în avans	
21	+	Diminuarea datoriilor non-financiare pe termen scurt	
22	+	Diminuarea datoriilor non-financiare pe termen M/L	
23	= IeNAO	Ieșiri de numerar din activitatea operațională	
24	= 15 - 23	Flux net de numerar din activitatea operațională	

Nr.rd.	Semn	Specificare \ perioada	Valori
FLUXURI DE NUMERAR AFERENTE ACTIVITATII DE INVESTIȚII			
25	+	Diminuarea imobiliz rilor necorporale	
26	+	Diminuarea imobiliz rilor corporale	
27	+	Diminuarea imobiliz rilor financiare	
28	-	Diminuarea rezervelor din reevaluare	
29	-	Cheltuieli cu ajustarea valorii IC i IN	
30	= InNAI	Intr ri de numerar din activitatea de investiții	
31	+	Cre terea imobiliz rilor necorporale	
32	+	Cre terea imobiliz rilor corporale	
33	+	Cre terea imobiliz rilor financiare	
34	-	Cre terea rezervelor din reevaluare	
35	= IeNAI	Ieșiri de numerar din activitatea de investiții	
36	= 30 - 35	Flux net de numerar din activitatea de investiții	
FLUXURI DE NUMERAR AFERENTE ACTIVITATII DE FINANȚARE			
37	+	Cre terea datoriilor financiare pe termen scurt	
38	+	Cre terea datoriilor financiare pe termen M / L	
39	+	Cre terea capitalului social	
40	+	Cre terea primelor de capital	
41	-	Diminuarea primelor de capital	
42	= InNAF	Intr ri de numerar din activitatea de finanțare	
43	+	Diminuarea datoriilor financiare pe termen scurt	
44	+	Diminuarea datoriilor financiare pe termen M / L	
45	+	Diminuarea capitalului social	
46	= IeNAF	Ie iri de numerar din activitatea de finanțare	
47	= 42 - 46	Flux net de numerar din activitatea de finanțare	
48	= 15 + 30 + 42	Total intr ri de numerar	
49	= 23 + 35 + 46	Total ie iri de numerar	
50	= 48 - 49	FLUX DE NUMERAR NET	
51		Disponibilit ți b ne ti la începutul perioadei	
52	= 50 + 51	Disponibilit ți bănești la sfârșitul perioadei	

Taboul nr. 3. Tabloul fluxurilor de numerar - metoda indirectă – model propus

Nr.rd.	Semn	Specificare \ perioada	Valori
FLUXURI DE NUMERAR AFERENTE ACTIVITATII OPERATIONALE			
1	+	Venituri totale	
2	-	Diminuarea provizioanelor	
3	+	Cre terea veniturilor în avans	
4	-	Diminuarea veniturilor în avans	
5	+	Cre terea rezervelor	
6	-	Repartizarea profitului	
7	+	Cre terea rezultatului reportat	
8	-	Creșterea creanțelor	
9	+	Diminuarea creanțelor	
10	= InNAO	Intr ri de numerar din activitatea operațională	
11	+	Cheltuieli totale	
12	-	Cheltuieli cu ajustarea valorii IC i IN	
13	-	Cre terea provizioanelor	
14	+	Diminuarea rezervelor	
15	+	Diminuarea rezultatului reportat	
16	+	Cre terea stocurilor	
17	-	Diminuarea stocurilor	

Nr.rd.	Semn	Specificare \ perioada	Valori
18	-	Diminuarea cheltuielilor în avans	
19	+	Cre terea cheltuielilor în avans	
20	-	Cheltuieli privind dobânda	
21	-	Cre terea datoriilor non-financiare pe termen scurt	
22	-	Cre terea datoriilor non-financiare pe termen M/L	
23	+	Diminuarea datoriilor non-financiare pe termen scurt	
24	+	Diminuarea datoriilor non-financiare pe termen M/L	
25	= IeNAO	Ieșiri de numerar din activitatea operațională	
26	= 10 - 25	Flux net de numerar din activitatea operațională	
FLUXURI DE NUMERAR AFERENTE ACTIVITATII DE INVESTIȚII			
27	+	Diminuarea imobiliz rilor necorporale	
28	+	Diminuarea imobiliz rilor corporale	
29	+	Diminuarea imobiliz rilor financiare	
30	-	Diminuarea rezervelor din reevaluare	
31	-	Cheltuieli cu ajustarea valorii IC i IN	
32	= InNAI	Intr ri de numerar din activitatea de investiții	
33	+	Cre terea imobiliz rilor necorporale	
34	+	Cre terea imobiliz rilor corporale	
35	+	Cre terea imobiliz rilor financiare	
36	-	Cre terea rezervelor din reevaluare	
37	= IeNAI	Ieșiri de numerar din activitatea de investiții	
38	= 32 - 37	Flux net de numerar din activitatea de investiții	
FLUXURI DE NUMERAR AFERENTE ACTIVITATII DE FINANȚARE			
39	+	Cre terea datoriilor financiare pe termen scurt	
40	+	Cre terea datoriilor financiare pe termen M / L	
41	+	Cre terea capitalului social	
42	+	Cre terea primelor de capital	
43	-	Diminuarea primelor de capital	
44	= InNAF	Intr ri de numerar din activitatea de finanțare	
45	+	Diminuarea datoriilor financiare pe termen scurt	
46	+	Diminuarea datoriilor financiare pe termen M / L	
47	+	Diminuarea capitalului social	
48	+	Cheltuieli privind dobânda	
49	= IeNAF	Ie iri de numerar din activitatea de finanțare	
50	= 44 - 49	Flux net de numerar din activitatea de finanțare	
51	= 10 + 32 + 44	Total intr ri de numerar	
52	= 25 + 37 + 49	Total ie iri de numerar	
53	= 51 - 52	FLUX DE NUMERAR NET	
54		Disponibilit ți bănești la începutul perioadei	
55	= 53 + 54	Disponibilit ți bănești la sfârșitul perioadei	

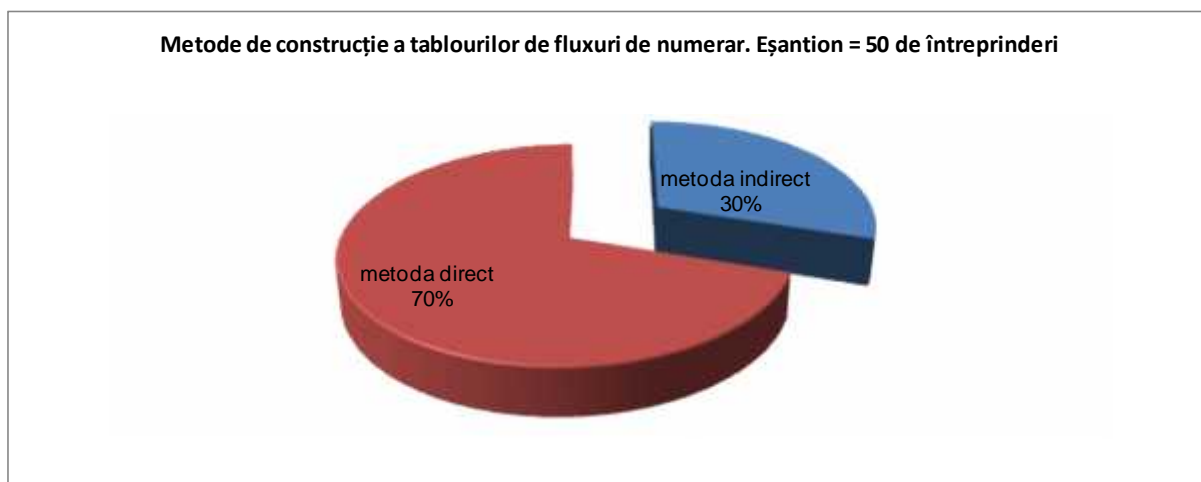

Figura nr. 1: Metode de construcție a tablourilor de fluxuri de numerar

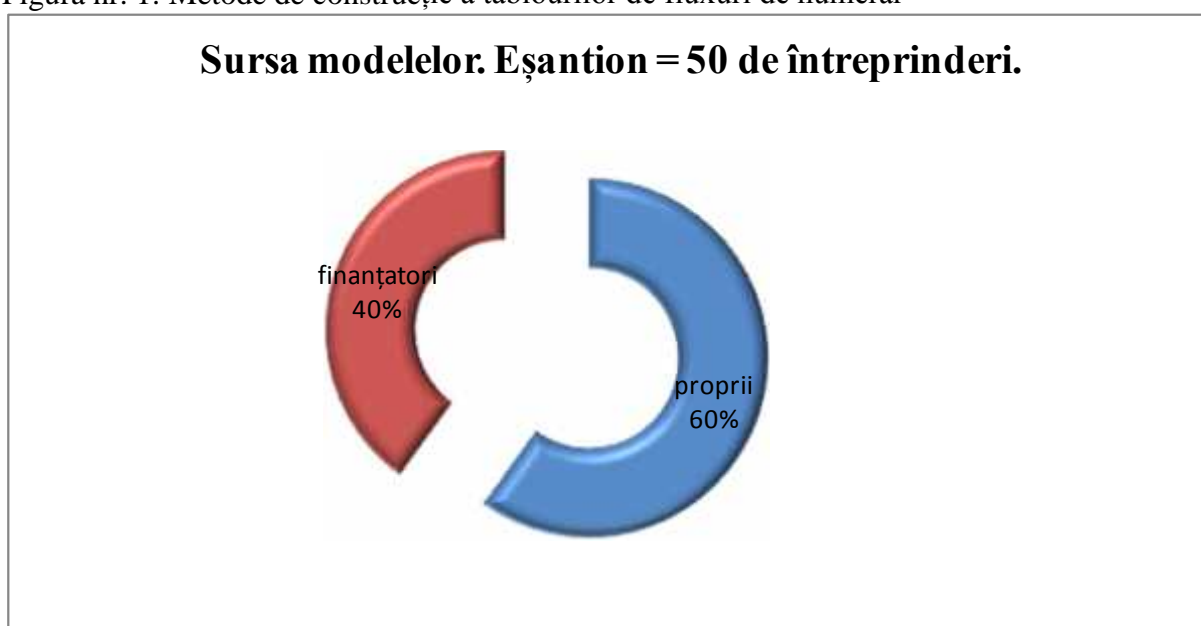

Figura nr. 2: Sursa medelelor de prezentare a fluxurilor de numerar